

CALITATEA CONȚINUTULUI IDEATIC VS. LOCUL PUBLICĂRII SALE ÎN SOCIOLOGIA ROMÂNEASCĂ

CS II dr. Silviu G. Totelecan¹

Romanian Academy –Branch of Cluj-Napoca

Sursa: Revista Inovația Socială nr. 1/2013 (ianuarie-iunie) pp. 1-15

URL stabil: <http://www.inovatiасociala.ro/index.php/jurnal/article/view/...>

Publicată de: Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Revista Inovația Socială este o revistă online creată în cadrul proiectului „Inovația Socială - Factor al dezvoltării socio-economice”, proiect coordonat de Prof.dr. Cătălin Zamfir în cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții. Această revistă utilizează politica liberului acces la conținut, pornind de la principiul conform căruia cercetarea deschisă publicului sporește schimbul global de cunoaștere. Inovația socială este o revistă electronică pe care cititorii o pot urmări pe măsură ce este scrisă și pe care o pot scrie ei înșiși. Revista va avea o apariție bianuală, dar fără a avea o dată de apariție, ci un interval în care este scrisă. Astfel, în lunile ianuarie-iunie 2009 va fi scris primul număr. În perioada respectivă, pe platforma online vor fi publicate în timp real contribuțiile și dialogurile generate între cititori și contribuitori.

Prin accesarea articolelor din arhiva Revistei Inovația Socială indicați acceptarea termenilor și condițiilor de utilizare care sunt disponibile la adresa <http://www.inovatiасociala.ro/> care indică, în parte, faptul că puteți utiliza copiile articolelor doar pentru utilizare personală, necomercială. Vă rugăm să contactați redacția pentru alte tipuri de utilizare la adresa contact@inovatiасociala.ro.

Orice copie a materialelor din Revista Inovația Socială trebuie să conțină aceeași notă de drepturi legale, așa cum apar acestea pe ecran sau tipărite.

¹ silviu.totelecan@gmail.com

CONȚINUTULUI IDEATIC VS. LOCUL PUBLICĂRII SALE ÎN SOCIOLOGIA ROMÂNESCĂ

Silviu Totelecan

Abstract:

Recently a new Romanian law made the access at professorship extremely hard. Under the umbrella of professionalizing science, particularly sociology, and within the accounting culture frame, various "performance" criteria were seated up. Since the sociologists' community public reaction was rather low, I decided to start a debate concerning the issue. The driven motto was "educate, agitate and organize", a 70s Western Europe slogan, which I considered that it should be implemented in Romania too. The paper will do a description of the nine days debate, emphasizing its key-moments and participants' main reactions (31 Romanian scholars have been involved and 77 public/private interventions recorded). The empirical material (50 pages A4 text) was analyzed via Latour's cartography of controversies

Keywords: *Romanian sociology, performance, scientific production, criterion, controversies, debate, quality, ideation content, place issued*

Conținutului ideatic vs. locul publicării sale în sociologia românească

Tot mai restrictivele criterii, preponderent cantitative, prin prisma cărora se evaluează performanța în învățământul superior și cercetarea științifică, fac, pe de o parte, din ce în ce mai dificilă promovarea în spațiul academic (atât pentru cei din interiorul sistemului, cât și pentru eventualii doritori din afara sa), iar pe de alta, duc la destructurarea instituțiilor din acest mediu (cercetători sau universitari super-specializați părăsindu-l în favoarea unor companii private). Cele două componente ale sistemului educațional românesc au fost și ele atinse de cvasi-reforma perpetuă din educație – dimensiune a societății noastre considerată strategică, dar netratată ca atare de administrația centrală/locală, fie și numai sub aspectul alocării de resurse, care, în loc să antreneze într-o spirală ascendentă numeroase alte elemente ale sistemului social, generează în ultimii ani o serie de transformări, care de care mai contra-productive.

Intenția, onorabilă de altfel, de profesionalizare a domeniilor și breslelor din științele sociale, umaniste ori ale naturii, este, adeseori, subminată de modul în care este înțeleasă punerea sa în practică, respectiv de metodologiile și grilele după care se evaluează discipline concurente (*i.e.* standarde excesive pentru unele, laxe pentru altele), iar în cadrul uneia anume, specialiștii din respectiva profesie. Spre exemplu, atât în sociologie, cât și în celelalte discipline conexe supuse reglementărilor elaborate de *Comisia de Sociologie, Științe Politice și Administrative* (prescurtată de aici înainte CSSPA), aflată în subordinea Ministerului Educației și Cercetării (cu diversele sale denotații trecute, prezente și viitoare), se consideră aprioric că există o corelație solidă între *locul*

(e.g. editura, jurnalul, țara ș.a.m.d.) în care un material științific vede lumina tiparului și calitatea acestuia; după principiul, adesea invalidat, că din Occident vin lucrurile bune, iar ceea ce se elaborează local nu are cum să fie de calitate. În această logică, producția științifică a autorului „X” va fi considerată una semnificativă (i.e. acumulează puncte importante la numărătoarea după barem), și, în consecință, „de calitate”, dacă el a reușit să-și plaseze contribuțiile profesionale (să le publice, susțină, comunice etc.) mai ales în afara granițelor țării, de preferabil într-una din locațiile inserate pe o *listă scurtă*², neîntocmită de breasla sa profesională, constituită arbitrar de o comisie numită politic, fără girul comunității, pe care aparent ar reprezenta-o și urmărește să o reglementeze. În această perspectivă, *conținuturile*, paradigmele cu care autorul operează și pe care le elaborează și propune comunității sale (naționale) academice, rămân în plan secund, fiind descalificate din start atunci când ele nu se supun primei reguli. Paradoxal, s-ar putea spune, este mai important ca semenii tăi din plan național să aibă acces la ideile tale „prin intermediarii” din afara granițelor țării, decât în mod direct, cu prilejul unor conferințe locale, prin intermediul paginilor unor publicații tipărite în țară – instanțe de recunoaștere academică de valoare nulă sau ne semnificativă, potrivit reglementărilor în vigoare. Pentru a fi foarte precis, miza nu este de a înlocui neapărat „criteriul cantitativ” cu cel calitativ, deși combinarea lor într-o manieră efecace este de dorit, ci de eliminare a formulei „numai” din criterii – oricare ar fi acestea. Este necesar ca tot ce se produce științific să poată fi valorificat profesional, și, dacă în cele din urmă, avem dubii asupra calității produselor, asta nu poate impune, ca unică soluție și garanție a calității, „publicarea în vest” – unul din ce în ce mai eterogen astăzi, împărțit/divizat/scindat între cei care acceptă tacit filosofia „ISI”, cei care o promovează ca singura cale/adevăr și, nu în ultimul rând, cei care au abandonat-o deja, după ani de revolte și indignare de la adoptarea ei.

Efectele perverse nu au încetat să apară. În confruntarea cu discipline conexe, de la istorie și filosofie până la științele economice, drept sau psihologie – pentru care legea ce reglementează accesul la vârful piramidei academice este mai laxă³, și, în consecință, aspirații la titlu au, comparativ, mai puține chestiuni de realizat în timp mult mai scurt, de unde și acutizarea inegalităților sociale –, resursele de cercetare, personal ori infrastructură sunt alocate adeseori în detrimentul sociologilor, aceștia fiind, după lege, dar nu și în fapt, „mai puțin performanți”. În interiorul breslei, acolo unde suportul instituțional este mai puternic, tendința este de a milita pentru criterii de performanță imposibil de aplicat în cazul multor alți membri ai comunității

² La o trecere în revistă sumară a autorilor care publică într-un jurnal de specialitate „de prestigiu” din străinătate, după eliminarea din eșantion a celor care condiționează publicarea materialului de efectuarea unei plăți, se poate constata că există un cerc relativ limitat de persoane din rândul cărora sunt „recrutate” lucrările. Nu este greu de descoperit că revistele se constituie pe lângă instituții, promovează oamenii acestora și, nu în ultimul rând, operează cu o tematică specifică, pe care dacă nu o îmbrățișezi pe deplin nu ai șanse prea mari de a publica. Desigur, texte „cuminți” ce se înscriu pe respectiva linie editorială beneficiază de un tratament diferit de cele inovative, care, eventual, încearcă mutații paradigmatiche, și, mai devreme sau mai târziu, ajung să fie receptate drept „ezoterice” și refuzate de editor.

³ Criteriile care vizează obținerea titlului de cercetător științific gradul I/profesor universitar sau de cercetător științific gradul II/conferențiar universitar sunt legiferate aproape anual, prin ordonanțe, hotărâri de guvern, ordine de ministru, având o valabilitate ce nu se întinde nici măcar pe perioada unui ciclu electoral. În acest climat cu grad mare de instabilitate, elaborarea unei strategii de viață, care să conțină accente minime legate de parcursul profesional individual, devine o întreprindere extrem de aventuroasă, dacă nu cumva chiar hazardată. Ultimul act juridic din această suită de norme și reglementări a fost *Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 6560 privind aprobarea standardelor minime necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior și a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare*, publicat în „M.Of. al României”, Partea I, nr. 890 bis din 27.12.2012. Chestiuni specifice sociologiei se pot vedea în *Anexa nr. 25 – Comisia Sociologie, Științe politice și Administrative* a acestui document.

sociologilor din România, care au neșansa de a activa în instituții (nu puține la număr) în care lipsesc resursele pe mobilități internaționale și capacitatea de absorbție de fonduri trans-naționale este mică. Factori de acest gen, parte din categoria vastă a lipsurilor de toate felurile (e.g. abonamente la publicații academice, personal și salarizare insuficientă, dotări corespunzătoare etc.) au directă influența asupra alegerii locului în care producția științifică este depusă la tipar și/sau susținută public, condiționările de ordin financiar restrângând dramatic paleta de opțiuni. Accentul pus aproape exclusiv pe vizibilitatea profesională în afara țării (precizat expres în lege) și neglijarea celei din plan național duce la accentuarea segregărilor deja existente în orice comunitate profesională, la cele de tip centru vs. provincie, juniori vs. seniori, adăugându-se acum și diferențierea, ocazionată de lege, între cei care produc „texte științifice” pentru Occident și cei care produc pentru România. Rezultanta este că o serie întreagă de domenii de cercetare (istoria sociologiei românești este un exemplu la îndemână) riscă să fie abandonate, fie pentru că nu au „piață internațională de desfacere”, fie pentru că nu sunt privite de lege ca întreprinderi demne de a fi luate în considerare.

Dacă e să ne referim la sistemul (instituțional) public în care se desfășoară învățământul superior și cercetarea sociologică din România, constatăm că el înglobează un număr de peste patru sute de cadre didactice și cercetători, activi în universități, institute și centre de cercetare ale Academiei Române din diverse orașe ale țării, în marile centre universitare de la noi (e.g. București, Iași, Cluj, Timișoara), dar nu numai⁴. Aceștia se împart în două mari categorii: a) neafiliați la breslele profesionale (naționale) din domeniu, b) afiliați la una sau mai multe structuri organizatorice de acest gen – în momentul de față există două asemenea entități: Asociația Română de Sociologie (ARS)⁵, ce funcționează în peisajul academic începând cu anii 1990, și mai tână (din 2009), dar deja consolidată, Societatea Sociologilor din România (SSR)⁶. Evenimentele patronate de aceste două organisme profesionale (de la manifestări științifice internaționale, naționale, dezbateri, lansări de cărți, până la alegerile de membri în consiliile științifice sau președinți) constituie cadrul academic în care, atât membrii, cât și non-membrii lor „informează” colegii din comunitatea științifică a sociologilor despre propriile contribuții în domeniu; se „decid” chestiuni legate de profesie. Între aceste evenimente, secretariatele celor două organisme, prin intermediul listelor de e-mail și grupurilor de dezbateri (i.e. în regim *offline* și *online*), pun la dispoziția comunității profesionale diverse informații relevante pentru cei din domeniu: de la anunțuri în care se solicită contribuțiile autorilor cu comunicări științifice și lucrări, până la puncte de vedere personale privind *mersul disciplinei*.

⁴ Potrivit unor baze de date referitoare la sociologii spațiului academic românesc, întocmite de instituții precum Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV) al Academiei Române, se vehiculează următoarele cifre provizorii: 136 în capitală (42 la Universitatea din București, 47 la ICCV, 25 la Institutul de Sociologie „Dimitrie Gusti” al Academiei Române, 16 la Școala Națională de Studii Politice și Administrative, 6 la Universitatea „Dimitrie Cantemir”), 76 la Iași (57 la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, 19 la Universitatea „Petre Andrei”), 34 la Cluj (29 la Universitatea „Babeș-Bolyai”, 5 la Academia Română – Filiala Cluj-Napoca), 28 la Timișoara (20 la Universitatea de Vest, 8 la Academia Română – Filiala Timișoara), 25 la Universitatea Transilvania din Brașov, 22 la Universitatea din Oradea, 22 la Universitatea din Petroșani, 13 la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, 12 la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, 12 la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, 10 la Universitatea „Ovidius” din Constanța, 8 la Universitatea din Craiova, 4 la Universitatea din Pitești, 3 la Universitatea „Vasile Goldiș” din Arad, 3 la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, 1 la Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș.

⁵ www.arsociologie.ro/

⁶ www.societateasociologilor.ro/

Într-un astfel de climat profesional, perioadele de *acalmie* devin unele de *agonie*, ori de câte ori fie partea de „academic”, fie cea de „organizațional” este chestionată în mod *programatic și pragmatic* de membri săi. Desigur, fiecare dintre aceștia nutrește speranța că, în cele din urmă, se poate *cădea de acord asupra dezacordului dintre ei* – situație extrem de prolifică pentru întreaga comunitate științifică, dar nu întotdeauna și pentru toți apartenenții săi – iar apoi recurge la schimbări ulterioare: ample sau modice, în bine ori în rău. O asemenea stare de fapt poate să apară în mod natural, fiind rezultanta evoluțiilor ciclice prin care trece și de care are nevoie orice comunitate, dar poate fi și indusă, aparent spontan, pentru a grăbi/forța anumite procese transformatoare (înnoitoare). Indiferent de natura sa, pentru ca procesul de inovare-dezvoltare⁷ să nu rămână doar la stadiul de simplă recunoaștere a unei nevoi sau a unei probleme, e necesar să existe o *masă critică*, o suficient de bună rată de adopție a inovației (*i.e.* idee, practică sau obiect, percepute ca noi de către individ) în rândul membrilor.

Cu puțin timp în urmă, afirmasem deja public⁸ nevoia de reacții consistente din partea comunității sociologilor la „ingerința politicului” (mascată adeseori de diverse acte juridice), în viața profesională a breslei. Așadar, ideea inițierii unei dezbateri privind criteriile pe baza cărora „legea măsoară”⁹ performanța științifică la vârful piramidei academice, în sociologia românească, venea ca o continuare firească a celor deja enunțate. Dezbaterea s-a desfășurat pe parcursul a nouă zile, începând cu ziua de joi, 17 ianuarie 2013, și a fost purtată via internet. Opiniile exprimate în cadrul ei au avut un caracter parohial¹⁰/cvasi-privat, „dialogul” purtându-se prin schimburi de e-mail și intervenții publice exprimate pe „grupul de discuții” al SSR¹¹.

Tabelul 1

Structura dezbaterii pe zile și categorii de participanți*

Ziua	CS I/Prof.		CS II/Conf.		CS III/Lect.		CS/Drd.		Total	
	NRP	TXT	NRP	TXT	NRP	TXT	NRP	TXT	NRP	TXT
1	1	0 (1)	5	5 (0)	1	0 (1)	1	1 (0)	8	6 (2)
2	2	2 (0)	3	5 (1)	6	7 (1)	2	1 (1)	13	15 (3)
3	4	3 (3)	1	1 (0)	1	1 (0)	–	–	6	5 (3)
4	–	–	1	2 (0)	2	5 (0)	–	–	3	7 (0)
5	–	–	3	3 (0)	1	1 (0)	–	–	4	4 (0)

⁷ Everett M. Rogers, *Diffusion of Innovations*, New York, The Free Press, 1962, 2003 (5th ed.), p. 137.

⁸ Cu ocazia conferințe internaționale organizate anul trecut de ARS: *“European Sociology: New Challenges and Opportunities”*, organizată în perioada 27–29 septembrie, la Oradea, în parteneriat cu Facultatea de Științe Socio-Umane a Universității din Oradea.

⁹ Vezi criteriile prezente în Anexa nr. 25 a OMECTS nr. 6560 din 2012.

¹⁰ Pentru distincția privat/parohial/public vezi, de exemplu, Lyn H. Lofland, *The Public Realm: Exploring the City's Quintessential Social Territory*, New Jersey, Transaction Publishers, 1998, 2009 (3rd ed.).

¹¹ <http://groups.google.com/group/societatea-sociologilor/topics/>

Ziua	CS I/Prof.	CS II/Conf.	CS III/Lect.	CS/Drd.	Total
6	3 : 3 (0)	3 : 4 (0)	3 : 5 (0)	- : -	9 : 12 (0)
7	3 : 1 (2)	5 : 2 (4)	1 : 1 (0)	- : -	9 : 4 (6)
8	- : -	2 : 0 (2)	2 : 0 (2)	- : -	4 : 0 (4)
9	2 : 1 (2)	2 : 0 (3)	- : -	- : -	4 : 1 (5)
TOTAL	10 : 10/8	11 : 22/10	7 : 20/4	3 : 2/1	31 : 54/23

*S-au folosit următoarele prescurtări: NRP = numărul de participanți la dezbateri în ziua „X” (1 = 17/1/2013, 9 = 25/1/2013), TXT = numărul de intervenții publice (prima cifră din coloană) și de mesaje private recepționate (a doua cifră din coloană, cea între paranteze rotunde).

Toate acestea constituie baza empirică a lucrării noastre; aproximativ 50 de pagini de text cu 31 de coautori¹², alcătuite din intervenții „publice” și mesaje private, reflectând opinii personale¹³ și instituționale¹⁴.

„Mini-discursurile” participanților, unele mai elaborate, altele de mai mică întindere, s-au ocupat de reprezentarea activităților și evenimentelor aflate în dezbateri – *funcția semantică*; de construcția punctelor de vedere ale actorilor implicați și a relațiilor sociale ce îi țin în interdependență – *funcția pragmatică*; fie, pur și simplu, de integrarea lor în mediul discursiv mai larg – *funcția care organizează* conținuturile și creează sensul și structurile narative¹⁵. Fiind produse de specialiști ce poartă diverse *măști instituționale* și care activează în varii rețele profesionale, textele, în individualitatea lor, nu îmbrățișează doar una dintre cele trei direcții enumerate; asta și pentru că, pe întreg parcursul dezbaterii, au variat în permanență ipostazele jucate de autorii intervențiilor publice.

Ca metodă care să permită inventarierea cu acuratețe a perspectivelor pe care actorii sociali le-au avut asupra obiectului în cauză, am ales versiunea aplicată a *ANT*¹⁶, numită de Bruno Latour *cartografierea controverselor*. Pentru tipul de analiză dorită în acest stadiu (exploratoriu) al cercetării, ea ni s-a părut mai potrivită decât alte metodologii concurente, chiar dacă este adesea criticată că ignoră explicația, că se axează preponderent pe descriere de fenomen, pe enumerarea

¹² Vezi, în *Anexa I*, lista acestora: 10 CS I/Prof., 11 Conf./CS II, 7 CS III/Lect., 3 CS/Drd. N.B. „Corespondența” cu comunitatea sociologilor s-a făcut pe baza a 485 de adrese de email (fără a avea un control riguros asupra dublurilor), 300 ale grupului de discuții a SSR, 185 din listele ARS.

¹³ Vezi, spre exemplu, textele elaborate de președintele ARS, Cătălin Zamfir, *Criteriile promovării în sociologie au probleme grave de concepție și de procedură*, 22.1.2013 sau Vladimir Pasti, *Cu privire la criteriile din învățământul superior*, 23.1.2013.

¹⁴ E.g. CSSPA, *Erată la standardele socio-umane*, 19.1.2013, document promovat de Vasile Dâncu; SSR, *Propuneri de revizuire a criteriilor de acordare a titlurilor de profesor universitar, cercetător științific gr. I, conferențiar universitar, cercetător științific gr. II și abilitare*, 22.1.2013, document transmis CSSPA de președintele SSR, Nicu Gavriluță, în numele Societății Sociologilor.

¹⁵ Donato Ricci, *Seeing what they are saying: Diagrams for socio-technical controversies*, “Proceedings of Design Research Society” (www.designresearchsociety.org/docs-procs/DRS2010/PDF/100.pdf), 2010, nota 8 (accesat în 28.01.2013).

¹⁶ Bruno Latour introduce *actor-network theory* în circuitul academic prin lucrări precum: Bruno Latour, *On recalling ANT*, *** *Actor Network Theory and After*, J. Law, J. Hassard (eds.), Oxford, Blackwell Publishers, 1999; Bruno Latour, *Reassembling the Social: An Introduction to Actor-Network-Theory*, Cambridge, Oxford University Press, 2005.

diferitelor poziții (discursive) asumate de actorii sociali, și că, pentru mulți cercetători, observarea și descrierea sunt „insuficiente”. Mai puțin interesat de definiții și operaționalizări și mai preocupat de a se „uita la controverse și spune ceea ce vede”, Latour a lăsat pe seama discipolilor sarcina precizărilor metodologice¹⁷. Unii dintre ei o recunosc franc: „din păcate nu există definiții de învățat, premise de onorat, ipoteze de demonstrat, proceduri de urmărit, sau corelații de stabilit; cei care sunt în căutarea unui ghid de cercetare gata a fi aplicat vor fi dezamăgiți”¹⁸.

Controversele sunt situațiile în care actorii sociali sunt *în dezacord*, fie că este vorba de procesele de construcție, de cele de deconstrucție ori de reconstrucție a fenomenelor sociale. Ele debutează în momentul în care actorii descoperă că nu se pot ignora unii pe alții, și încetează când se ajunge la un compromis solid care permite conviețuirea pe mai departe¹⁹. Scopul controverselor este de a deschide cutia neagră a „adevărurilor” (tehnico-științifice) în scopul observării la modul empiric cum sunt acestea construite, prin intermediul unui proces non-liniar de negociere. De la marxistii de ieri, până la anarhiștii de azi, moto-ul *“Educate, Agitate, Organise”* și acțiunile derivate pornind de la acesta au avut și au menirea de *a face certitudinea incertă*. Înscriindu-ne și noi în această logică, ne-am propus să *agităm* barca sociologilor educați, cu scopul de a ajunge în final la (re)organizarea ei.

Mă voi rezuma în continuare la a marca momentele principale ale dezbaterii (M1÷M8), în evoluția sa, și a prezenta reacțiile majore (R1÷R19) generate, exemplificând cu citări din mesaje primite, fără a insista pe cele de adeziune, simpatie ori felicitare, pe acuze mai mult sau mai puțin voalate adresate diverșilor membri ai comunității noastre (mai ales aceluia care au făcut sau fac parte din diverse structuri de reprezentare, inclusiv CSSPA). De reținut că orice abordare a spațiilor cunoașterii este una subiectivă, a punctelor de vedere parțiale. Obiectivitatea acceptată de epistemologia socială este una de gradul al doilea, adică încercarea de a înțelege un sistem ca obiect unic se face prin intermediul numărului mare de posibile puncte de vedere, chiar și acelea aflate în opoziție²⁰.

M1. Expunerea problematicei și distribuirea documentului legal cu ultimele reglementări în vigoare. Redăm în continuare câteva pasaje din mesajul inițial:

„La o citire comparativă a standardelor minimale [...] constat că disciplina noastră arată cel mai rău. Cred că este necesară o reacție substanțială a breslelor noastre profesionale. Personal mă simt lezat de faptul că [...] tot ce înseamnă activitate științifică desfășurată în plan național nu contează, că [un aspirant la titlul de profesor] trebuie să muncească, atât înainte, cât și după doctorat mai mult decât alții, și de multe alte aberații vizibile în lege. [...] Nu în ultimul rând, cred că ar trebui să fim interesați și de ce se întâmplă pe termen mediu și lung cu încadrarea instituțională a sociologilor (vezi contextul actual în care universitățile au scos posturi la concurs și

¹⁷ Tommaso Venturini, *Diving in Magma: How to Explore Controversies with Actor-Network Theory*, “Public Understanding of Science” (DOI: 10.1177/0963662509102694), 2009; Tommaso Venturini, Bruno Latour, *The Social Fabric: Digital Traces and Quali-Quantitative Methods*, “Proceedings of Future en Seine” (www.medialab.sciences-po.fr/en/publications-en/), 2010 (accesat în 28.01.2013).

¹⁸ Tommaso Venturini, *op. cit.*, p. 2.

¹⁹ *Ibidem*, p. 4.

²⁰ Donato Ricci, *op. cit.*, nota 2 și 3.

e foarte probabil ca pentru sociologie să rămână fără concurenți). Cu speranța demarării unor dezbateri, care, în cele din urmă, ar putea duce la impunerea voinței comunității sociologilor peste cea a câtorva reprezentanți ai săi, aflați în poziție de decidenți pasageri” (Silviu G. Totelecan, 17.01.2013).

La această intervenție au existat următoarele tipuri de reacții: R1. Măsurile adoptate duc la profesionalizarea domeniului²¹; R2. Variabilitatea criteriilor de evaluare a activității individuale maschează interese personale și de grup²²; R3. Standardele stabilite prin lege sunt „rupte” de resursele alocate²³; R4. Criteriile actuale generează clivaje sociale între profesorii „activi” și cei „aspiranți” la titlu²⁴.

M2. Propunerea unei evaluări pornind de la media realizărilor celor care au dobândit anterior un titlu academic.

„Suntem totuși o mână de oameni [...] ce activează în spațiul academic. Nu e greu de văzut câte puncte face, în medie (fără a discuta acum ce intră și ce nu intră în grila de evaluare, cât de bine echivalează lucruri diferite, etc.) un CS I/Prof. sau un CS II/Conf. activ, lucru valabil și pentru celelalte titluri academice. Pentru aspiranți se poate ridica ștacheta cu 10%, 20%, hai 30%, dar totuși nu la ceruri” (Silviu G. Totelecan, 18.1.2013).

La cele deja precizate, s-au mai adăugat următoarele: R5. Compoziția profesională a breslei este una chestionabilă/problematică²⁵; R6. Există arii vaste ale activității științifice în sociologie care

²¹ „Nu știu dacă standardele pentru sociologie și științe politice «arată mai rău» decât cele de la discipline apropiate, dar, dacă ar fi așa, văd în asta doar un motiv de satisfacție. [...] Cu cât standardele sunt mai ridicate, cu atât șansele ca intrările în sistem să fie de calitate sunt mai mari. [...] Poate că aspirantul la titlul de profesor în sociologie trebuie să muncească mai mult decât omologul de la alte discipline, dar în nici-un caz nu trebuie să muncească mai mult (ci, poate, doar mai bine) decât ceilalți aspiranți din interiorul disciplinei, având în vedere că standardele minime sunt aceleași” (Marius Wamsiedel, 17.1.2013).

²² „[Criteriul] pentru obținerea rangului de profesor «cărți la care este unic autor publicate la edituri de prestigiu din străinătate publicate într-o limbă de circulație internațională» este unul deosebit de restrictiv pentru sociologia românească. Problema fundamentală nu este atât că impune un filtru foarte îngust, ci că este foarte probabil să fie eliminat în scurt timp. Cu alte cuvinte, variabilitatea criteriilor de evaluare a activității individuale și a procedurilor de administrare a traiectoriilor profesionale face imposibilă elaborarea unui plan de carieră de către oricine are niscăi aspirații și lasă impresia că de fiecare dată criteriile maschează interese personale și de grup” (Adrian Hatos, 17.1.2013).

²³ „Resursele necesare unor standarde așa înalte, când vor veni? Când vom avea biblioteci universitare cu milioane de volume, când vom avea o încărcătură de predat comparabilă cu universitățile cu care vrem să ne comparăm, când vom avea bugetul național pentru educație mai mare de 3% din PIB, salarii cât de cât decente, când vor avea universitățile instrumente de finanțare a cercetării etc.? Când vor fi plătiți cei care publică mai mult, universitățile în care se publică mai mult?” (Liviu Chelcea, 17.1.2013).

²⁴ „Toți cei care dețin în prezent titlurile în discuție, realmente îndeplinesc aceste criterii? [...] Mă gândesc că nu prea e corect ca acei care decid asupra criteriilor (și se pare că sunt dintre cei care deja au titlurile respective) să impună standarde pe care ei înșiși nu le au (în condițiile în care, în vremea când ei au dobândit titlurile, criteriile erau mai relaxate)” (Claudiu Ivan, 18.1.2013).

²⁵ „[...] cred că ar fi util să recunoaștem că am ajuns în situația de a acorda titluri și grade printr-un proces care pune accent (mult prea) mare pe aspecte pur contabile și pentru că, în parte, nu am știut, ca grup, să ne auto-controlăm și am acordat titlurile și gradele și unor persoane care nu le meritau. [...] Până nu înțelegem, ca grup, de ce suntem unde suntem nu vom putea rezolva problemele” (Claudiu Tufiș, 18.1.2013).

nu sunt cuantificabile în prezenta lege, criteriile nefiind adaptate la un regim normal de performanță academică²⁶.

M3. Poziția publică a președintelui ARS.

„Stimați colegi, în comunitatea sociologică s-a declanșat o discuție în jurul unui document privitor la criteriile de evaluare a științelor sociale, adoptat fără o reflecție serioasă. În fapt, noile «criterii» ale comisiei de sociologie sunt o prelungire a vechii comisii care promova cu obsesie programul de rupere a sociologiei românești de societatea românească. [...] Asociația Română de Sociologie consideră că noi, sociologii și asistenții sociali, trebuie să ne asumăm responsabilitatea propriei noastre profesii și să identificăm împreună instrumentele promovării vocației noastre profesionale, în mod special a criteriilor de evaluare a propriei noastre profesii” (Cătălin Zamfir, 18.1.2013).

În urma acestui mesaj au fost înregistrate/recepționate următoarele: R7. Avem nevoie de un sistem de „reacție rapidă” a structurii de reprezentare a profesiei²⁷; R8. Este nevoie de o reformă generalizată în educație²⁸; R9. Este necesară „negocierea” criteriilor cu lumea academică, neputându-se accepta impunerea lor fără ca membri ei să fie consultați²⁹; R10. Criteriile obligatorii trebuie să vizeze promovarea și nu premiarea (diferențe majore între intenția legii și efectele ei)³⁰.

M4. Inițiativa elaborării unui document care să exprime punctul de vedere al membrilor SSR.

²⁶ „După 17 ani de învățământ superior, timp în care m-am conformat rând pe rând noilor criterii pentru avansare, mă văd redus la zero. Toată munca mea de cercetare și de predare (cursuri, caiete de seminar, carte pe baza tezei de doctorat, ghiduri etc.) este egală cu ZERO. [...] Și toate acestea în timp ce colegii de la economie sau istorie ajung profesori sau conferențieri cu criterii adaptate la un regim normal: cărți în românește, pe baza tezei de doctorat, fără biblioteci internaționale etc. [...] Ce-am înțeles eu din criteriile impuse la sociologie? Că nu se mai poate ajunge conferențiar și profesor și uite așa, ușor, ușor se desființează învățământul superior pe această disciplină!” (mesaj privat, 18.1.2013).

²⁷ „SSR există, cred eu, mai ales pentru genul ăsta de împrejurări. Alegerile, conferințele etc. sunt și ele importante dar acum se poate vedea dacă organizația există realmente ca și structură de reprezentare a profesiei sau nu. Cu alte cuvinte [...] este necesară o poziție rapidă și eficientă din partea SSR așa cum ar fi fost utile poziționări și în alte situații similare” (Adrian Hatos, 18.1.2013).

²⁸ „Pe mine m-a intrigat întotdeauna orice «reformă» a educației care se referă strict la mediul academic. N-am auzit mai nimic de reforma grădinițelor (educația acolo începe!), de reforma școlilor primare și gimnaziale etc. N-am auzit mai nimic de o viziune pe termen lung, de vreun obiectiv clar pe următorii 20 de ani (timp absolut minim necesar pentru creșterea unei generații sănătoase) și cel mai important n-am auzit nimic de alocarea unui buget clar pentru vreun astfel de obiectiv. Astfel, toată discuția asta despre criterii și mediul academic românesc, din punctul meu de vedere, a fost, este și va fi complet inutilă. Pentru încă (cel puțin) 20 de ani, vom avea fix aceleași probleme, vom discuta fix aceleași schimbătoare criterii care nu convin nimănui...” (Adrian Dușa, 18.1.2013).

²⁹ „[...] că aceste criterii ar trebui mai întâi discutate (ori dacă vreți negociate) cu asociațiile profesionale și nu impuse de către o «comisie» decisă politic [...] este încă o dovadă că intruziunea politicului în lumea academică este o otrăvă. Pentru moment, sunt interese individuale și de grup, cred însă că ar trebui să începem promovarea intereselor de breaslă, iar aici SSR trebuie să-și manifeste existența cât mai curând și cât mai frecvent” (Adrian Dușa, 18.1.2013).

³⁰ „Dacă tot vrem cărți în afară – deși mi se pare prematur și nu introduci asta ca o condiționalitate – poți măcar să te oprești la cărți editate. Au apărut în ultimii ani cărți editate de specialiști de la noi la edituri bune – și poți să îl faci, dacă vrei, criteriu de premiere și în nici un caz criteriu obligatoriu de promovare!” (Remus Gabriel Anghel, 18.1.2013).

„O să fac o schiță de propuneri sub forma unui comunicat al SSR și o să îl transmit tuturor. O să aștept (o zi) reacțiile dvs. și o să încerc să le încorporez. Apoi, dacă SSR dorește să-și însușească [virgulă] comunicatul și criteriile, atunci se înaintează imediat comisiei. [...] Ce se va alege de propuneri este o altă discuție, dar măcar voi avea satisfacția că am încercat. Altfel, repet, filosofăm până în toamnă sau chiar mai mult” (Cătălin Augustin Stoica, 18.1.2013).

După acest moment, în dezbateri au fost invocate următoarele elemente: R11. Asistăm la un exces de auditare și la o „maniera românească” de înțelegere a culturii academice³¹; R12. „Bătălia” trebuie dată și în afara breslei noastre³².

M5. Erată la lege, aprobată de conducerea CSSPA și acceptată de Ministrul Educației.

„Ca proaspăt membru al comisiei, am promovat deja o erată [...] a fost aprobată în această dimineață de conducerea comisiei și acceptată de D-I ministru. Mi s-a promis că se publică rapid. Dar multe probleme dintre cele semnalate de colegi nu se rezolvă prin asta. Cât voi putea, o să încerc să presez pentru schimbarea unora dintre lucrurile ce reprezintă bariere pentru cercetarea și învățământul sociologic. Atașez un draft cu modificările operate” (Vasile Dâncu, 19.1.2013).

Pe acest fundal au fost remarcate: R13. Necesitatea flexibilizării criteriilor, ținându-se seama de tendința occidentală de a publica (mai ales) în reviste³³; R14. Se impune corectarea (mai buna operaționalizare) a definițiilor cu care operează legea³⁴.

M6. „Calitatea” producției științifice vs. „locul” în care ideile produse văd lumina tiparului.

³¹ „Ce nu-mi place e superburocratizarea și aritmetica ridicată excesiv la grad de «criterii de competență». [...] în Europa tendința acum este de a ieși din «mreaja» strictă a criteriilor și formulelor de calcul, nr. de indicatori de calitate se reduc în multe locuri și se nuanțează, sunt tot mai multe voci împotriva excesului de auditare/clasificare birocratică/care produce (și) efecte perverse (la noi legate de stilul românesc de a denatura/deturna orice inițiativă pe fond bună, interese de grup, derapaje ce țin de cultura academică de la noi etc.)” (Laura Grunberg, 18.1.2013).

³² „Problema cea mare a noastră a sociologilor nu a fost și nu este în interior (deși au fost și sunt diferențe de opinii, de interese etc. și în interiorul comunității); pe noi ne-au taxat alții și în cazul succesiunii de criterii și la împărțirea resurselor precum cele pentru cercetare (în special chimiștii, cei din științele exacte în general, mai nou și câte unul din alte științe sociale). Ei și-au tras mereu partea leului din resurse, ei au luat deciziile finale etc. Consider că prioritatea noastră nr. 1 ar trebui să fie apărarea intereselor sociologiei în special și științelor sociale în general, în competiția cu alte domenii. Comunitatea noastră trebuie reprezentată cât mai bine în instituțiile de decizie pentru ca deciziile care ne privesc să nu se mai ia peste noi, fără noi” (Marian Preda, 18.1.2013).

³³ „Super-centrarea pe cărți o știu, însă, bine, din experiența personală în etape anterioare ale aceleiași Comisii: corespunde unor interese bine structurate, cu impact negativ clar asupra performanțelor academice în domeniu. Susțin fără ezitare propunerea [...] de a putea echivala articole ISI cu cărți. [...] Notez numai că este vorba de o întreagă nouă generație care, în stil occidental normal, și-a centrat efortul pe publicare în reviste adevărate. Aici la noi se spune, prin decizii ale unei lungi serii de miniștrii care au gestionat lucrurile în atestarea universitară, că nu este bine, că au greșit opțiunea” (Dumitru Sandu, 19.1.2013).

³⁴ „[...] de ce unii indicatori contează de mai multe ori în stabilirea standardelor minimale, iar indicatorii I10–I23 contează doar în stabilirea punctajului total? Și, de ce sunt atât de speciali indicatorii I5–I8 încât să fie atât de importanți în stabilirea standardelor minimale?” (Valentina Pricopie, 19.1.2013). „Ca să nu mai vorbim de faptul că, atunci când ne referim la cărți, se repetă (pare-se la infinit) una dintre erorile semnalate de multă vreme: «unic autor, prim autor sau coordonator». Ce înseamnă «prim» autor, aici? În această definiție, [o carte cu doi autori și drepturi egale] nu primește nici un punct întrucât nu este nici «unic», nici «prim», nici «coordonator». Chiar așa? O carte publicată la Springer, în limba engleză, chiar nu primește nici un punct???” (Adrian Dușa, 20.1.2013).

„[...] ce te faci cu unul care lucrează contra-curent [...] o face excepțional, dar pătrățica lui nu e pe val și în cel mai bun caz reușește să publice în jurnale, anuare sau alte chestiuni de gen locale? Dacă rămânem în filosofia ISI, teme și oameni de acest gen le scoatem în afara legii dintr-un simplu condei. Cred că trebuie să ținem seama că sociologia e mult mai vastă decât se vede ea de la București sau de la Cluj. [...] trebuie să avem în vedere calitatea ideilor produse de «X» și nu locul (a se citi, revista, editura, țara) în care acestea au văzut lumina tiparului” (Silviu G. Totelecan, 20.1.2013).

Acest moment a generat intervenții de tipul: R15. Cine dă garanția calității? În lipsa unui mecanism intern adecvat nu ne rămâne decât să căutăm în afară³⁵; R16. Piața ISI este una „recunoscută” în timp ce piața internă rămâne pradă subiectivismelor³⁶.

M7. Memoriul SSR înaintat CSSPA, asumat de conducerea societății și de unii dintre membri săi. Dintre reacțiile majore subliniem R17: Standardele trebuie să fie respectate, atât de evaluați, cât și de evaluatori³⁷.

„Alături de promovarea și apărarea intereselor corpului profesional al sociologilor și a celor ce activează în acest domeniu, SSR urmărește în mod constant impunerea unor standarde profesionale și etice înalte în acest câmp. Articolul 7 din Statutul SSR se referă, printre altele, la preocuparea SSR pentru creșterea calității învățământului superior sociologic, creșterea prestigiului și afirmarea sociologiei românești în comunitatea internațională. În acest sens, SSR propune următoarele modificări ale standardelor menționate: 1. La Anexa nr. 25 [...] se fac următoarele modificări: la Definiții și condiții se modifică paragraful al doilea și va avea următorul conținut: «Cărțile, volumele sau dicționarele luate în considerare...» 2. La Standarde minimale se modifică criteriul C3 și va avea următorul conținut...” (Nicu Gavriliuță – președintele SSR, 22.1.2013).

M8. „Decalogul” președintelui ARS, asumat de conducerea asociației și de alți aderenți.

³⁵ „Aș fi și n-aș fi de acord, nu numai metoda e trans-locală, ci și majoritatea teoriilor. Cunoscut reviste bune care nu sunt ISI, e una pe care o urmăresc “City and Society”, însă pentru mine garanția e dată de identitatea editurii (Wiley în cazul ăsta). [...] Singura echivalare pe care o văd ar fi ca pentru un număr foarte, foarte mic de edituri (Sage, Elsevier, Routledge, Wiley, Cambridge UP, Springer, Oxford UP – nu știu cine editează revistele bune în Franța, dar luate editurile bune de acolo), un articol ISI cu factor de impact să se echivaleze cu două la reviste scoase acolo. La ISI fără factor de impact echivalarea să fie 1:1” (Liviu Chelcea, 21.1.2013). „Sunt de acord și cu importanța publicațiilor internaționale *peer-reviewed* ca o garanție, fie și aproximativă, a relevanței” (Cosima Rughiniș, 21.1.2013).

³⁶ „Fără îndoială, piața ISI este controversată. Deocamdată, «it is the only game in town»”. Rămâne la alegerea fiecăruia: poți să intri în joc sau nu. Mai există și situații în care unele comunități academice naționale sau transnaționale au refuzat jocul ISI. Am înțeles că acesta este cazul Franței (și al unor țări francofone). Și jurnalele respective ar trebui incluse în bazele de date pe care le luăm în considerare în România. [...] Povestea rămâne aceeași: dacă cuiua nu îi convine ISI, poate să publice în Franța sau în alte țări non-ISI. Dar trebuie să publice! Și nu am nici o îndoială că, în condițiile în care scriu ceva valoros, vor fi publicați. [...] Asta nu înseamnă că neg faptul că există direcții de studii care sunt mai puțin interesante pentru străini. [...] Asta nu înseamnă că nu ar mai trebui să scriem lucrări dedicate istoriei sociologiei românești pentru piața internă. Dimpotrivă! Te asigur însă că, dacă sunt bine scrise, și articolele despre istoria sociologiei românești pot fi publicate în străinătate” (Cătălin Augustin Stoica, 21.1.2013).

³⁷ „Cred totuși că solicitarea ca membrii comisiei de evaluare a candidatului la funcția de profesor să fie exclusiv din România este excesivă, iar textul ar putea fi modificat astfel: evaluatorii trebuie să îndeplinească cel puțin criteriile care sunt așteptate din partea candidaților la abilitare sau profesorat putând fi cadre didactice din România sau din străinătate” (Adrian Hatos, 22.1.2013).

„Criteriile de promovare actuale, după părerea mea, ridică probleme grave de orientare a cercetării sociologice, cu un impact distructiv asupra dezvoltării comunității noastre sociologice. Ele includ tacit o politică a sociologiei românești. [...] Citind punctele de vedere ale multor sociologi, m-a bucurat să văd că asistăm la un proces de asumare a responsabilității profesiei de către sociologi. Este o procedură veche: elaborarea criteriilor pe sub masă, fără ca nimeni să-și asume responsabilitatea. Este momentul ca setul de criterii de evaluare a sociologiei să fie preluat de către sociologi. [Consecințe...] 2. Privilegierea publicării în străinătate are ca efect pervers depărtarea sociologilor români de realitatea societății românești... 9. Cantitativul distorsionează calitatea... 10. Sociologul este rupt de comunitatea în care trăiește...” (Cătălin Zamfir – președintele ARS, 22.1.2013).

În urma acestei intervenții din partea finală a dezbaterii, s-a subliniat existența a două viziuni concurente de abordare a problematicii discutate în aceste zile: R18. Una care re-aranjează criteriul, omițând să răspundă (acum) la multe chestiuni de fond, esențiale pentru toți sociologii de la noi; și o alta, care enunță principiul, fără a insista în acest moment pe posibilele criterii de operaționalizare³⁸. La sfârșitul dezbaterii s-au înregistrat (R19) diverse re poziționări ale membrilor celor două bresle profesionale, exprimându-se faptul că soluția la care s-a ajuns nu este nici pe departe satisfăcătoare pentru toată lumea³⁹.

Experimentul sociologic de re-coagulare a comunității sociologilor din România marchează foarte bine *efectul bulgărelui de zăpadă*. După reacțiile inițiale, profunde, ale tinerilor cercetători și cadre didactice (care au practicat deja profesia și în alte contexte instituționale decât cele din țara noastră), treptat au început să apară și poziționările „seniorilor” din domeniu. Printr-o muncă asiduă de moderare a dezbaterii, în care am fost nevoiți a alterna probleme ce țin de principiul de funcționare a profesiei, în manieră *hard talk*, cu aparente derapaje lingvistice și jargon comun, prin care punctam „naiv” chestiuni specifice, am asumat postura de *cal troian*, ce, sub pretextul „înfierării unui dușman comun în fața căruia trebuie strânse rândurile” – *i.e.* legea cu criteriile care ne afectează pe toți –, a adus cu el variate teme ce au implicat, fie și pentru scurtă durată, interogarea comunității noastre din multiple perspective: *leadership, performanță, prestigiu, valoare, cooperare, coeziune, segregare* ș.a.m.d. Desigur, nu s-a obținut un răspuns final la nici una dintre aceste teme, dar faptul că am dat la o parte capacul cutiei cu probleme (unele mai vechi, ce mocnesc în sânul comunității noastre, altele mai noi, generate de parcursul profesional al fiecăruia dintre membri ei) a adus un plus semnificativ față de momentul pre-dezbatere, de aici încolo fiind necesar un „efort colectiv” de re-așezare a comunității pe noi baze, poate ceva mai solide.

³⁸ „Se conturează, tot mai clar, două viziuni de abordare a problematicii [...] este un plus semnificativ față de ceea ce aveam până acum câteva zile. Rămâne de văzut cum se vor tranșa cele două viziuni în Comisie, și mai ales, rezultatul din Monitorul Oficial. P.S. Dacă tot am deschis cutia cu probleme nu cred că a-i pune rapid capacul înapoi este soluția” (Silviu G. Totelecan, 22.1.2013).

³⁹ „Înlocuim niște criterii cu altele și apoi cu altele, înlocuim niște baze de date cu altele, niște edituri cu altele... în funcție de ce? Dacă nu stabilim întâi niște principii după care să le judecăm, vor exista permanent alte și alte liste, la fel de proaste ca cele anterioare. Asta dacă hotărâm că «lista» e cea mai bună variantă de evaluare” (Florentina Scârnci, 22.1.2013). „Paradigma dominantă – a legii – este simplă și absurdă, ceea ce o face vulnerabilă în momentul în care o ataci, dar inviolabilă câtă vreme te miști în interiorul ei. Ea este bazată pe o serie de postulate pe care le consider inacceptabile, atât științific cât și social: 1. Resursele se alocă în funcție de dorințele și cererile consumatorilor..., 2. Legitimarea internațională occidentală este mai importantă decât legitimarea națională..., 5. Suntem nevoiți să aplicăm în România NU «modelul occidental», ci modelul care este exportat de occident în România...” (Vladimir Pasti, 23.1.2013).

Colateral, s-a putut constata că nu dispunem de mijloace eficiente de comunicare, capabile să înglobeze totalitatea sociologilor activi în profesie, și chiar dacă acestea ar exista, așa cum este cazul grupului de dezbateri al SSR, dintre cei care cunosc tema discuției, numărul celor care „îndrăznesc” să aibă o poziție publică este infim. Să țină asta de o problemă societală românească extrem de acută, *i.e.* lipsa culturii dialogului? Să fie datorită faptului că mai totdeauna există în amonte alte lucruri ce ar trebui rezolvate și, ca atare, a „scutura barca” pornind de la vârful său, și nu de la bază, să pară „neinteresant” pentru majoritatea dintre noi? (Am abordat intenționat această strategie, și nu formula de jos în sus, pentru că altfel intram în capcana alegerii între o infinitate de tipuri de probleme, oricare dintre ele neputând beneficia de soluții magice peste noapte și mai ales de reacții rapide). Este așa pentru că suntem prinși în variate încrengături instituționale și personale, care „nu ne lasă” să ne exprimăm punctul de vedere într-un mod deschis, iar dacă am face-o, fie am răni un „apropiat”, fie ne-am „săpa propria groapă”? La acestea mai pot fi adăugate încă multe altele, după cât de bogată este imaginația sociologică a fiecăruia.

Această stare de fapt a generat o situație nu tocmai propice „bunei funcționării” a spațiului academic. În fine, inclusiv această ultimă sintagmă trebuie relativizată, întrucât înțelegerea ei azi, când ideea de bun comun este din ce în ce mai precară, este, după cum am văzut, plurivalentă. O *combinație strategică de idealism și pragmatism*⁴⁰ ar trebui să nu lase ca sociologia românească să fie demolată de un „universalism gol și marginal”, dar pentru asta, opțiunile individuale trebuie strigate în spațiul public; altfel, o mână de oameni ajung să blocheze accesul la resurse și să-și protejeze propriile interese.

⁴⁰ *** *Ideas and Foreign Policy: Beliefs, Institutions and Political Change*, J. Goldstein, R. O. Keohane (eds.), Ithaca, Cornell University Press, 1993, *apud* Andreas Gofas, Colin Hay, *The Ideas Debate in International and European Studies: Towards a Cartography and Critical Assessment*, Working papers 11, Institut Barcelona d'Estudis Internacionals (IBEI), 2008, p. 14–18.

Anexa I

Lista participanților la dezbateri

Anghel, Remus Gabriel (CS III dr.), Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca.

Buzărnescu, Ștefan (prof. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Psihologie, Universitatea de Vest din Timișoara.

Chelcea, Liviu (conf. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

Chipea, Floare (prof. univ. dr.), Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea din Oradea.

Dâncu, Vasile (prof. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

Dușa, Adrian (lect. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

Fulger, Valentin (lect. univ.), Facultatea de Științe, Universitatea din Petroșani.

Gavriliuță, Nicu (prof. univ. dr.), Facultatea de Filosofie și Științe social-politice, Universitatea „Al. Ioan Cuza”, Iași.

Georgescu, Maria-Ana (conf. univ. dr.), Facultatea de Științe și Litere, Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș.

Grunberg, Laura (lect. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

Hatos, Adrian (conf. univ. dr.), Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea din Oradea.

Ivan, Claudiu, Facultatea de Științe Politice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București.

Mureșan, Cornelia (conf. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca.

Neamțu, Nicoleta (conf. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca.

Negru, Andrei (CS I dr.), Departamentul de Cercetări Socio-Umane, Academia Română – Filiala Cluj-Napoca.

Pasti, Vladimir (prof. univ. dr.), Facultatea de Științe Politice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București.

Perpelea, Nicolae (CS II dr.), Institutul de Sociologie, Academia Română, București.

Poledna, Rudolf (conf. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca.

Pricopie, Valentina (CS II dr.), Institutul de Sociologie, Academia Română, București.

Preda, Marian (prof. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

Rughiniș, Cosima (conf. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

Sandu, Dumitru (prof. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

Scârneci, Florentina (lect. univ. dr.), Facultatea de Sociologie și Comunicare, Universitatea Transilvania din Brașov.

Stăiculescu, Ana Rodica (prof. univ. dr.), Facultatea de Drept, Științe Administrative și Sociologie, Universitatea „Ovidius” din Constanța.

Stănilă, Gabriel, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București.

Stoica, Cătălin Augustin (lect. univ. dr.), Facultatea de Științe Politice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București.

Totelecan, Silviu-G. (CS II dr.), Departamentul de Cercetări Socio-Umane, Academia Română – Filiala Cluj-Napoca.

Tufiș, Claudiu (lect. univ. dr.), Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București.

Voicu, Bogdan (CS II dr.), Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, București.

Zamfir, Cătălin (prof. univ. dr.), Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, București.

Wamsiedel, Marius, Universitatea din Hong Kong.